

Комунальний заклад вищої освіти
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Кафедра суспільно-гуманітарних наук

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора навчальної
служби
О.В. Кесютюк
«03» березня 2021 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВКЗ 1 СОЦІОЛОГІЯ**

Підготовки – бакалаврів

Галузі знань – 07 Управління та адміністрації

Спеціальності – 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Денної форми навчання

Факультет педагогіки та фінансово-економічної діяльності

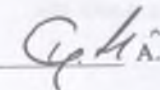
2021 – 2022 навчальний рік

Робоча програма вибіркової навчальної дисципліни «Соціологія» для студентів галузі знань 07 управління та адміністрування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа і страхування

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

кандидат історичних наук, доцент Мельников Дмитро Олександрович

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри суспільно-гуманітарних наук (Протокол № 1 від 30 серпня 2021 року)

Завідувач кафедри А. К. Лисий

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 07 Управління та адміністрування	Вибіркова	
Змістовних модулів – 2	Спеціальність 072	Курс	Семестр
Загальна кількість годин – 90	Фінанси, банківська справа та страхування	2	3
Тижневе навантаження: аудиторних – 30 год. самостійна робота – 60 год.	Ступінь вищої освіти: «Бакалавр»	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	24
		Семінарські заняття	6
		Самостійна робота	60
		Форма контролю: залік	

2. Мета, Завдання, компетентності та програмні результати навчання

2.1. Мета навчальної дисципліни «Соціологія».

Полягає у формуванні інтелектуально розвинутої морально досконалої, національно свідомої, духовно багатой особливості, яка відзначається активною громадянською позицією, готовністю до морального професійного орієнтованого навчання, спроможна самостійно визначати щодо самонавчання, самовиховання й саморозвитку та дієво їх реалізовувати.

2.2. Завдання

Студент повинен оволодіти основними поняттями та категоріями соціологічної науки, знати особливості соціальних процесів як в Україні так і за її межами, принципи та механізми функціонування соціальних інститутів, характер формування соціальної структури суспільства.

2.3. Компетентності

2.3.1. Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК03. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК05. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК06. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні цінності на основі розуміння історії.

2.3.2. Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК01. Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології.

СК02. Здатність до опанування та використання основних класичних, та сучасних соціологічних теорій.

СК03. Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому.

СК04. Здатність збирати, аналізувати та узагальнювати соціальну інформацію з використанням соціологічних методів.

СК05. Здатність самостійно планувати, організовувати та проводити соціологічне дослідження.

СК06. Здатність асоціювати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

2.4. Результати навчання:

2.4.1. В результаті вивчення дисципліни «Соціологія» студенти повинні знати:

ПР01. Специфіку вивчення суспільства соціологічною наукою, її відмінність від інших суспільних наук.

ПР02. Основні структурні елементи: рівні соціологічного знання.

ПР03. Основні риси, що характеризують специфіку ключового поняття соціології «соціальне».

ПР04. Суть і особливості дії соціальних законів співіснування соціальних явищ, тенденцій розвитку, залежності між соціальними явищами, а також основні категорії, якими оперує соціологія.

2.4.2. В результаті вивчення дисципліни «Соціологія» студенти повинні вміти:

ПР01. Охарактеризувати основні риси об'єкта і предмета соціології і схематично зобразити структуру соціологічного знання.

ПР02. Розкрити суть методу (методів) та прийомів соціологічного вивчення соціальної реальності.

ПР03. Пояснити основні функції соціології та їх взаємодію.

ПР04. Охарактеризувати зв'язки соціології з іншими суспільними науками.

4. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1. Соціологія – наука про суспільство: історія розвитку, соціологічний аналіз суспільства.

Тема 1. Соціологія як наука. Предмет, структура та функції соціології.

Предмет соціології, його загальні та специфічні закони, закономірності розвитку і функціонування соціальних систем, механізмів дій та форми вияву цих законів і закономірностей у діяльності особистостей, груп класів народів. Структура соціологічного знання як система взаємопов'язаних уявлень, понять, поглядів, теорій соціальних процесів. Теоретична та прикладна соціологія, їх єдність та взаємодія. Основні функції соціології. Зв'язок соціології з іншими науками.

Тема 2. Історія розвитку соціології в країнах Західної Європи, США та в Україні.

Виникнення і розвиток соціології як окремої науки і науковий позитивізм О. Конта; методи дослідження Джона Міка; органічний напрям Герберта Спенсера; вчення про суспільство К. Маркса. Розвиток соціальних знань в працях французького соціолога Еміля Дюркгейма. Макс Вебер як засновник сучасної соціології (теорії соціальної дії та розуміючої соціології).

Американська соціологія ХХ ст. : система Ф. Тейлора, біхевіоризм Е. Торндайка та Дж. Уотсона. Соціологічна думка в Україні – Протосоціологічні думки в творах Х. Філарета, І. Виненського, Ф. Прокоповича, Г. Сковороди, М. Костомарова та інші. Соціологія радянського періоду. Соціологія в незалежній Україні.

Тема 3. Суспільство як соціальна система. Сутність та типологія суспільства. Структура суспільства. Постіндустріальне суспільство, його основні риси. Розвиток суспільства: структурні соціальні зміни; процесуальні соціальні зміни; функціональні соціальні зміни; події людської дії; технології. Теорії процесу соціальних змін: еволюційні, циклічні, функціональні та конфлікту!

Тема 4. Соціальна структура суспільства. Сутність та основні елементи соціальної структури. Статуси і ролі. Соціальні групи та їх класифікація: нестійкі групи, групи середньої усталеності, усталені групи, великі та малі соціальні групи, формальні та неформальні групи. Соціальні спільноти: природні, номінальні, фіксовані, нефіксовані. Соціальні інститути: економічні, політичні, соціальні, виховні і культурні, релігійні відтворення. Соціальні організації. Соціальна стратифікація як структура соціальної нерівності. Соціальна мобільність, її типи. Маргінали.

Тема 5. Особистість у системі соціальних зв'язків. Поняття особистості. Особистість та індивідуалізм. Рівні структури особистості. Соціалізація особистості та її етапи. Соціальний статус і ролі особистості. Соціальна структура особистості, інтерес. Цінність орієнтації особистості, соціальні типи особистості.

МОДУЛЬ 2. Спеціальні і галузеві соціологічні теорії.

Тема 1. Соціологія праці та управління. Соціальна структура праці. Категорії праці процес праці, організація праці, умови праці, зміст праці, трудовий колектив. Трудовий колектив як соціальна спільнота; розподіл його на групи, підструктури: функціональна, професійно-кваліфікаційна, соціально-психологічна. Зв'язок соціальної праці та управління з іншими науками про працю: економіка праці, трудове право, інженерна психологія, психологія праці, гігієна праці, охорона праці та інші. Соціологія праці і управління і менеджмент.

Тема 2. Соціологія політики. Предмет соціології політики: політична свідомість і поведінка людей. Галузі соціології політичних відносин: соціологія політичних рухів і партій. Стадії розвитку політичних рухів. Політичні партії та партійні системи; однопартійна, багатопартійна, система домінуючої партії. Соціологія держави: генезис і функції держави, типи і форми держав. Соціологія міжнародних відносин.

Тема 3. Соціологія культури. Предмет соціології культури. Основні поняття, категорії та сфери культури і цінності, норми, звичаї, етикет, традиції, мова, обряди, ритуали, табу, закони. Нова соціально-культурна реальність та розвиток культури в Україні.

Тема 4. Соціологія освіти. Соціологія освіти як наука: об'єкт, предмет і сутність її складових. Зв'язок соціології освіти і з суспільними дисциплінами: з психологією, філософією освіти, інформатикою. Функції соціології освіти: теоретично-пізнавальна, прогностична, гуманістична, інноваційна, прикладна. Освіта як інститут соціалізації та самореалізації людини. Ідея соціальної школи як хаксекберна риса соціології освіти. Гуманізація освіти.

Тема 5. Соціологія сім'ї. Сім'я як об'єкт соціального дослідження. Предмет вивчення соціальної сім'ї: взаємозв'язок сім'ї і суспільства, типи соціальних відносин, функції сім'ї, умови життя сім'ї, етапи життєвого циклу сім'ї та інше. Шлюб як союз між двома індивідами. Основні ознаки сім'ї. Шлюбні зв'язки. Сім'я як соціальний інститут і як мала соціальна група. Основні функції сім'ї. Сучасні тенденції у розвитку сім'ї.

Тема 6. Організація соціальних досліджень, методи збирання та аналізу соціологічної інформації. Конкретно-соціологічне дослідження: поняття, типи, види, монографічне, теоретичне, розвідувальне, аналітичне, описове, разове, повторне дослідження. Програма соцдослідження. Робочий план. Вибірка, об'єкт, предмет і мета, дослідження. Методи збору та аналізу соціологічної інформації. Соціологічний експеримент, його особливості. Підсумковий документ аналізу соціологічної інформації.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва змістовних модулів і тем	Кількість годин			
	Денна форма			
	Усього	У тому числі		
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Соціологія – наука про суспільство				
Тема 1.1. Соціологія як наука. Предмет структура та функції соціології.	6	2		4
Тема 1.2. Історія розвитку соціології в країнах Західної Європи, США та в Україні.	8	4		4

Тема 1.3. Суспільство як соціальна система.	8	2		6
Тема 1.4. Соціальна структура суспільства та соціальна реакція	6	2		4
Тема 1.5. Особистість у системі соціальних зв'язків.	8	2	2	4
Змістовий модуль. Спеціальні і галузеві соціологічні теорії.				
Тема 2.1. Соціологія праці та управління.	10	2		8
Тема 2.2. Соціологія політики.	8	2	2	4
Тема 2.3. Соціологія культури.	6	2		4
Тема 2.4. Соціологія освіти.	6	2		4
Тема 2.5. Соціологія сім'ї.	10	2	2	8
Тема 2.6. Організація соціологічних досліджень, методи збирання та аналізу соціологічної інформації.	12	2		8
Всього за семестр	90	24	6	60

5. Зміст навчальної дисципліни

5.1. Лекції.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Соціологія як наука. Предмет, структура та функції соціології.	2
2.	Історія розвитку соціології в країнах Західної Європи, США та в Україні.	4
3.	Суспільство як соціальна система.	2
4.	Соціальна структура суспільства та соціальна стратифікація.	2
5.	Особистість, у системі соціальних зв'язків.	2
6.	Соціологія праці та управління.	2
7.	Соціологія політики.	2

8.	Соціологія культури.	2
9.	Соціологія освіти.	2
10.	Соціологія сім'ї.	2
11.	Організація соціологічних досліджень, методи збирання та аналізу соціологічної інформації.	2
Разом		24

5.2. Семінарські заняття.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Особистість у системі соціальних зв'язків. 1. Соціологія особистості: сутність, агенти, етапи. 2. Соціальний статус і соціальні ролі особистості. 3. Соціальні регулятори діяльності та проблеми девіантної поведінки. 4. Чому зростає значення соціології в наш час?	2
2.	Тема 2. Соціологія політики. 1. Соціологія політичних рухів і партій. 2. Соціологія держави. 3. Соціологія міжнародних відносин.	2
3.	Тема 3. Методологія конкретно-соціологічних досліджень. 1. Поняття, етапи та види соціологічних досліджень. 2. Програма та робочий план соціологічного дослідження. 3. Збір та аналіз соціологічної інформації.	2

5.3. Самостійна робота.

№ з/п	Назва теми та завдання для самостійного опрацювання.	Кількість годин
1.	Тема: «Соціологія як наука. Предмет, структура та функції соціології». 1. Чим відрізняється соціологія від інших наук про суспільство? 2. Що ви розумієте під терміном «соціальне»? 3. Що таке «соціальний закон»? 4. Чому зростає значення соціології в наш час?	4
2.	Тема: «Історія розвитку соціології в країнах Західної Європи, США та в Україні»: 1. Що сприяють виникненню і розвитку соціології як окремої науки? 2. За що К. Маркса називають класиком соціології? 3. У чому полягають особливості розвитку вітчизняної соціології ХХ ст.? 4. На що націлює Указ Президентка України від 25 квітня 2001 р.. Про розвиток соціологічної науки в Україні?	4

3.	Тема: Суспільство як соціальна система. 1. Що таке «суспільство»? 2. Чи можна ототожнювати суспільство з державою? Поясніть. 3. Які історичні типи суспільства ви знаєте? 4. Чи існують закономірності у розвитку суспільства? Якщо так то які? 5. Що слід розуміти під терміном «модернізація суспільства»?	8
4.	Тема: Соціальна структура суспільства та соціальна стратифікація. 1. З яких класів, верств, груп складається суспільство? 2. Що означає категорія «соціальна структура суспільства»? 3. Якими є критерії диференціації населення? 4. Якою є соціальна структура сучасного управлінського суспільства?	4
5.	Тема: Особистість в системі соціальних зв'язків. 1. Як співвідносяться індивідуальне і соціальне в людині? 2. Як відбувається соціалізація особистості? 3. Якими є причини рольового конфлікту особистості? 4. Що є джерелом активності особистості? 5. Що таке культура особистості?	4
6.	Тема: Соціологія праці та управління. 1. Що таке соціально-трудова процесу? 2. У чому відмінності соціологічного підходу до вивчення праці від підходів інших наук? 3. Які соціальні інститути мають найважливіше значення у сфері праці і чому? 4. Який зв'язок існує між соціологією праці та управління з іншими науками?	8
7.	Тема: Соціологія політики. 1. Які особливості соціології політичних рухів і партій? 2. Що цікавить соціологію в державних інститутах? 3. В чому сутність соціології міжнародних відносин?	4
8.	Тема: Соціологія культури. 1. Що є предметом соціології культури? 2. Які ви знаєте категорії та сфери соціології культури? 3. Які особливості соціології національної культури в сучасних умовах?	4
9.	Тема: Соціологія освіти. 1. Як співвідносяться освіта і культура? 2. В чому полягає зміст основних функцій освіти? 3. Що ви розумієте під системою освіти? 4. Яке місце займає освіта в системі людських цінностей?	4
10.	Тема: Соціологія сім'ї. 1. Як визначаються в соціології поняття «сім'я» і «шлюб»?	

	2. Як ви ставитесь до запровадження шлюбного контракту? 3. Які існують основні шляхи стабілізації сім'ї? 4. Які є етапи життєвого циклу сім'ї?	8
11.	Тема: Організація соціологічних досліджень, методи збирання та аналізу соціологічної інформації. 1. Що таке соціологічне дослідження? 2. Яке значення мають соціологічні дослідження в житті сучасного суспільства? 3. У чому полягає специфіка опитування, як методу збору первинної інформації? 4. Яке місце посідає програма і робочий план соціологічного дослідження у його підготовці, організації і проведення?	8
Всього		60 год.

6. Орієнтовна тематика індивідуальних завдань.

1. Напишіть невеликий твір на тему «Що мені дає вивчення соціології?»
2. Запропонуйте в своїй навчальній групі провести дискусію на тему: «Соціологія – це одна наука чи система наук?».
3. Проаналізуйте основні соціологічні погляди Ф. Тьоніса.
4. Розкрийте зміст терміну «біхевіоризм».
5. Дайте порівняльний аналіз основних теоретичних напрямів західної соціології ХХ ст.
6. Розкрийте взаємодію елементів в системі «людина – суспільство – природа».
7. Визначте зміст понять «суспільство», «соціальна система», «соціум».
8. Назвіть найхарактерніші сутнісні риси суспільства.
9. Що таке соціальна мобільність?
10. Первиною ознакою соціальної структури є: а) нерівність індивідів і соціальних груп; б) належність до певної статті; в) розподіл праці.
11. Які етапи соціалізації Ви можете виділити на своєму життєвому шляху?
12. Чи доводилось Вам переживати рольовий конфлікт? Які шляхи виходу з конфлікту цього типу Вам відомі?
13. Охарактеризуйте причини подружньої зради.
14. Визначте основні мотиви розлучень.
15. Прокоментуйте вислів Є. Гіденса «Сімейний дім сьогодні – найнебезпечніше місце в усьому суспільстві».
16. Визначте соціальну функцію освіти.
17. Розкрийте специфіку самоосвіти як форми навчання.
18. Підберіть з публікацій у періодичних виданнях факти, які характеризують стан освіти за кордоном.
19. Проаналізуйте сучасний ринок праці в Україні.
20. Визначте основні завдання сучасної вітчизняної соціології праці та управління.

7. Методи навчання.

У процесі викладання курсу необхідно використовувати методи усного викладання (словесні): розповідь – виклад, бесіда, пояснення, наочні (ілюстрації, демонстрації, спостереження).

Методи закріплення навчального матеріалу.

Методи самостійної роботи (інформаційний, пошук, опрацювання наукових статей, підготовка таблиць, схем, презентацій).

Методи індивідуальної навчально – дослідницької роботи (написання рефератів, підготовка відеопрезентацій, повідомлень).

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання.

Усний та письмовий контроль, модульні контрольні роботи, залік.

9. Розподіл балів які отримують студенти.

Поточне тестування														Залік	Сума
Змістовий модуль №1						Змістовий модуль №2									
T1	T2	T3	T4	T5	M K P	T6	T7	T8	T9	T10	T11	M K P			
5	5	5	5	5	10	5	5	5	5	5	10	10	20	100	

10. Шкала оцінювання.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	Для заліку	
90 – 100	Відмінно	
82 – 89	Добре	
75 – 81	Задовільно	
64 – 74	Незадовільно з можливістю повторного складання	
60 – 63	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	
35 – 59		
1 – 34		

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення.

1. Навчальна програма дисципліни.
2. Робоча програма дисципліни.
3. Конспекти лекцій.
4. Методичні рекомендації до планування та проведення семінарського заняття.
5. Методичні рекомендації до написання рефератів.
6. Питання до модульного контролю.
7. Питання до заліку.

12. Рекомендовані джерела інформації.

Основна

1. Байдак Т. М. Соціологія. Модульний курс. Харків, 2008.
2. Бочковський О. Вступ до соціології, К., 1998.
3. Бакай С., основні теорії організації: Курс лекцій. Полтава, 1999.
4. Лукашевич М. П. Соціологія К., 2011.
5. Піча В. М., Соціологія. Львів, 2002.
6. Сірий Є. В. Соціологія, К., 2004.
7. Черниш Н. Й. Соціологія. Курс лекцій. К., 2003.
8. Юрій М. Ф. Соціологія. К., 2007.

Додаткова

1. Бардін П. Соціологія політики – М., 1993.
2. Бутенко Н. А. Анкетный опрос как общения социолога с респондентом, М., 1989.
3. Вебер Альфред. Избранное; Кризис европейской культуры. СПб, 1999.
4. Вебер М. Протестанська етика і дух капіталізму. – К., 1994.
5. Человек и общество. / Под ред. с. А. Макеева. – К., 1999.
6. Ядов В. А. Социологическое исследование; методология, программа, методы. – М., 1999.

Інформаційні ресурси в Інтернеті.

1. Соціологія: Навчальне видання / Авторський колектив: А. М. Андрюшенко, А. П. Бурлай, В. СЮ Костюк та інші. – Електронний ресурс. [Режим доступу]. – <http://lightcolles.com.ua>
2. Комарницький І. Ф. Соціологія. – Чернівці, 2006. – Електронний ресурс. – [Режим доступу]. – <https://buk1.b.net/books/21860>.